

इन्सेक अनुगमन प्रणालीअन्तरगतका विस्फोटनका घटनाहरु
सर्वसाधारण पीडितद्वारा सक्रिय गराइएका विस्फोटनका घटनासम्बन्धी द्वैमासिक प्रतिवेदन
जनवरी-फेब्रुअरी २००७

जनवरी/फेब्रुअरी २००७ को स्थिति सारांश

- जनवरी, २००७ मा ३ वटा विस्फोटनको घटना रेकर्ड गरिएको थियो जसमा ६ जना सर्वसाधारण हताहत भएका थिए ।
- फेब्रुअरी, २००७ मा २ वटा विस्फोटनको घटना रेकर्ड गरिएको थियो जसमा २ जना सर्वसाधारण हताहत भएका थिए ।
- जनवरी २००६ देखि फेब्रुअरी २००७ सम्ममा नेपालमा १०३ वटा अलक्षित विस्फोटनका घटनामा १७७ जना सर्वसाधारण हताहत भएका छन् ।
- मध्यमाञ्चल विकास क्षेत्र सबैभन्दा बढी प्रभावित क्षेत्र थियो जहाँ २९ वटा विस्फोटनका घटनामा ४५ जना हताहत भएका थिए भने मध्यमाञ्चल विकास क्षेत्रमा २८ वटा घटनामा ४६ जना हताहत भएका थिए ।
- सुदूर पश्चिमाञ्चल विकास क्षेत्रको कैलाली जिल्ला सबैभन्दा बढी प्रभावित जिल्ला थियो जहाँ २० जना अलक्षित विस्फोटनमा हताहत भएका थिए भने त्यसपछिको अति प्रभावित जिल्ला मोरङ थियो जहाँ १२ जना सर्वसाधारण हताहत भएका थिए ।

सम्पादकीय

यो प्रतिवेदन नेपालमा इन्सेक अनुगमन प्रणालीअन्तरगतका घरेलु विस्फोटक पदार्थ, बेवारिसे पदार्थ या माइन विस्फोटनका घटनासम्बन्धी पाँचौ प्रतिवेदन हो भने सन् २००७ को पहिलो प्रतिवेदन हो । यसमा जनवरी/फेब्रुअरी २००७ मा भएका विस्फोटनका घटनाको एकीकृत रूपमा विश्लेषण गरिएको छ ।

इन्सेकको अनुगमन प्रणालीका मुख्य तीन ओटा उद्देश्यहरु रहेका छन्:

- नेपालका सबै जिल्लामा हुने दुर्घटनापूर्ण विस्फोटनमा हताहत भएका सर्वसाधारणको सूचना संकलन गर्ने ।
- हताहत भएका नागरिक र पीडित सहायता प्रदान गर्ने संस्थाहरुबीच समन्वय गर्ने ।
- पीडित सहायता तथा विस्फोटनजन्य जोखिम न्यूनीकरण शिक्षामा सुधार ल्याउन माइनविरुद्धको अभियानका सरोकारवालालाई घटनाका सम्बन्धमा वास्तविक सूचना प्रदान गर्ने ।

यो प्रतिवेदनमा अलक्षित विस्फोटनजन्य घटनामा हताहत भएका सर्वसाधारण नागरिक मात्र समेटिएका छन् । यसले लक्षित विस्फोटन (आक्रमण, एम्बुस, संरचना ध्वस्त, अपराध) वा मानवीय क्षति नभएका विस्फोटन तथा सैनिक हताहतलाई समेटेको छैन । अलक्षित विस्फोटन तथा सर्वसाधारण हताहत सम्बन्धी विस्तृत जानकारी यसै प्रतिवेदनको घटना परिभाषा शीर्षकमा पाउन सकिन्छ ।

इन्सेकले नेपालका ७५ वटै जिल्लामा रहेका जानकारहरुको सञ्जाल मार्फत यो कार्यक्रम सञ्चालन गरिरहेको छ । जब कुनै सर्वसाधारण व्यक्तिलाई असर पार्ने गरी दुर्घटनापूर्ण विस्फोटन हुन्छ, तब इन्सेकलाई जानकारी गराइन्छ र सम्बन्धित जिल्लाका इन्सेक प्रतिनिधि अनुसन्धानका लागि जान्छन् । घटनाको तथ्याङ्क इन्सेक क्षेत्रीय कार्यालयमा तथा केन्द्रीय कार्यालयमा पठाइन्छ साथै सम्भव भएमा पीडित सहायता प्रदान गर्ने निकायहरुमा समेत दिइन्छ । सूचनाको मासिक रूपमा विश्लेषण गरिन्छ र मासिक रूपमा संक्षिप्त प्रतिवेदन तयार गरिन्छ । प्रतिवेदन इन्सेकको वेबसाइट www.inseconline.org मा उपलब्ध हुन्छ वा Prashannata Wasti, INSEC Surveillance Coordinator (prashannata@insec.org.np) सँग अनुरोध गरी प्राप्त गर्न सकिन्छ ।

यदि तपाईंले कहिकतै विस्फोटक पदार्थजन्य विस्फोटनका घटना थाहा पाउनुभयो भने तपाईंको जिल्लाको इन्सेक प्रतिनिधि, क्षेत्रीय कार्यालय वा अनुगमन प्रणालीका संयोजक (Surveillance Coordinator) Prashannata Wasti (+977 98413

099 58, prashannata@insec.org.np) लाई जानकारी गराउनुहोस् । इन्सेकलाई घटनाका बारेमा जानकारी गराएर तपाईं पनि तथ्याङ्क संकलन प्रणालीको सफलतामा सहभागी बनी पीडितलाई सहायता प्रदान गर्ने संस्थासम्म पुर्याउन सहयोग गर्न सक्नुहुन्छ ।

यो प्रतिवेदनमा विभिन्न गल्ती हुनसक्छन् र तपाईंको आवश्यकता पूर्ति गर्नका लागि यसमा सुधारका थुप्रै सम्भावना पनि हुनसक्छन् । त्यसैले तपाईंको सम्पूर्ण प्रतिक्रिया प्रशन्नता वस्तीलाई जानकारी गराउनुहोला ताकि इन्सेकले भविष्यमा सुधार गर्न सकोस् ।

परिभाषा (Case Definition)

यो प्रतिवेदनमा प्रयोग भएको अलक्षित विस्फोटनका गैरसैनिक नागरिक हताहतलाई देहायका मापदण्डबाट स्पष्ट गर्न सकिन्छ ।

सर्वसाधारणभिन्न पर्ने

- क्षति, हानि वा आतंकित पार्ने नियतवश नभई अन्जानमा पीडित आफ्नै कारणबाट विस्फोटक पदार्थ सक्रिय भई विस्फोटन हुँदा सर्वसाधारण घाइते भएको या मृत्यु भएमा । यस्ता विस्फोटक पदार्थहरू निम्न हुनसक्छन् :
 - घरेलु विस्फोटक पदार्थ छलपासो समेत (IED including booby-traps)
 - मानव घातक माइन (AP Mines)
 - अन्य विस्फोटक सामग्रीहरू (UXO / AO)
- जनावर वा प्राकृतिक (चट्याङ, ताप, पहिरो आदि) का कारणले विस्फोटक पदार्थ सक्रिय भई हताहत भएका गैरसैनिक नागरिक
- विस्फोटक पदार्थ सक्रिय बनाउनेको नजिकै उभिएका कारण हताहत भएका गैरसैनिक नागरिक
- विस्फोटक पदार्थको उत्पादन, ओसारप्रसार वा भण्डारणका बेलामा नजिकै रहेका कारणबाट हताहत भएका गैरसैनिक नागरिक
- युद्धरत पक्षद्वारा जबर्जस्ती विस्फोटक पदार्थ फ्यूज गराउन वा हटाउन लगाइएका सर्वसाधारण

सर्वसाधारणभिन्न नपर्ने

- जुनसुकै परिस्थितिमा पनि सुरक्षाकर्मी वा विद्रोही लडाकु
- जुनसुकै परिस्थितिमा पनि कुनै लडाकु समूहमा रहेको व्यक्ति (जस्तै: भिजिलान्ते, प्रतिकार समिति सदस्य)
- अपराधिक प्रयोजनका लागि विस्फोटक पदार्थ प्रयोग गर्ने व्यक्तिहरू
- ओदश/आक्रमणबाट हुने विस्फोटनका पीडितहरू (ambush, roadside, building, tower, etc.)
- सकेट बम प्रहार, आर्टिलरी आक्रमण, हवाई आक्रमण, रकेट आक्रमण वा अन्य कुनै प्रकारको प्रत्यक्ष प्रक्षेपण गरिने पदार्थका पीडितहरू
- सीधै वा जथाभावी गोली प्रहारबाट पीडित भएका व्यक्तिहरू
- सामान्य शारीरिक चोटपटक लागेका पीडित (जसलाई उपचारको आवश्यकता पर्दैन)
- माथि inclusive criteria मा नपरेका अन्य व्यक्तिहरू

विस्फोटक पदार्थका प्रकार

इन्सेकले विस्फोटक पदार्थको प्राविधिक विवरणको आधारमा विस्फोटक पदार्थलाई विभाजन गरेको छ । यस अन्तर्गत मुख्य ३ वटा समूह रहेका छन्- घरेलु विस्फोटक पदार्थ (IED), मानव घातक माइन (AP Mine) र अन्य विस्फोटक पदार्थ (Other ED) ।

घरेलु विस्फोटक पदार्थ (IED) भनेको घरमा निर्मित विस्फोटक पदार्थ हो । यो प्रायः गरेर हातले नै प्रयोग गरिन्छ र व्यक्तिलाई मारन, घाइते तुल्याउन वा आतंकित पार्नको लागि प्रयोग गरिन्छ । यो परिभाषाले विस्फोटनजन्य छलपासोलाई समेत समेट्छ । यो समुहमा नपड्किएका वा बेवारिसे छाडिएका घरेलु विस्फोटक पदार्थ पनि पर्दछन् ।

मानव घातक माइन भन्नाले कारखाना निर्मित विस्फोटक पदार्थ जसलाई जमिनमुनि वा जमिन वा जमिनको नजिकै राखिने तथा व्यक्तिको उपस्थिति, सम्पर्क वा सामिप्यबाट विस्फोटन हुने गरी तयार पारिएको विस्फोटक पदार्थलाई बुझिन्छ । यस अन्तर्गत गाडी घातक माइनलाई समावेश गरिएको छैन किनकी अहिलेसम्म नेपालमा गाडी घातक माइन प्रयोग गरेको पाइएको छैन ।

अन्य विस्फोटक पदार्थ भन्नाले कारखाना निर्मित विस्फोटक सामग्री (आदेशबाट सक्रिय हुने माइन समेत) जुन विस्फोटन भएका छैनन् वा बेवारिसे छाडिएका छन् तिनीहरूलाई जनाउँछ । नपड्किएका विस्फोटक पदार्थ भन्नाले फायर गरिने, फ्याँकिने, माथिबाट लन्च गरिने तर लक्ष्य अनुसार विस्फोटन नभएका विस्फोटक सामग्रीलाई जनाउँछ । **बेवारिसे विस्फोटक पदार्थ** भन्नाले कारखानामा निर्मित विस्फोटक सामग्री जसको प्रयोग भएको हुँदैन (अझै पनि सुरक्षित पीन भएका वा फ्युज नगरिएका) तथा कुनै पनि निश्चित पक्षको नियन्त्रणमा नरहेका विस्फोटक सामग्रीलाई जनाउँछ ।

Glossary

AO	Abandoned Ordnance
AP Mine	Antipersonnel Mine
AT/AV Mine	Anti-Tank/Anti-Vehicle Mine
CR	Central Development Region of Nepal
ED	Explosive Device
ER	Eastern Development Region of Nepal
FWR	Far-Western Development Region of Nepal
IED	Improvised Explosive Device
INSEC	Informal Sector Service Center
MRE	Mine Risk Education
MWR	Mid-Western Development Region of Nepal
SF	Security Forces
UXO	Unexploded Ordnance
VA	Victim Assistance
VDC	Village Development Committee
WR	Western Development Region of Nepal

अलक्षित विस्फोटन भएका स्थानहरु

जनवरी/फेब्रुअरी २००७ मा मध्यपश्चिमाञ्चल, मध्यमाञ्चल तथा पूर्वाञ्चल विकास क्षेत्र अलक्षित विस्फोटनबाट प्रभावित भएका थिए । इन्सेकले चार वटा जिल्लामा भएका पाँच वटा घटनाको जानकारी संकलन तथा अनुसन्धान गरेको थियो जसमा आठ जना गैरसैनिक सर्वसाधारण हताहत भएका थिए ।

Table 1 : Unintentional explosions and civilian casualties per district (January/February 2007)

Region	District	Injured
Central	Makwanpur	2
Eastern	Khotang	1
Mid Western	Dailekh	2
	Dang	3
Total		8

जनवरी/फेब्रुअरी २००७ मा तीन विकास क्षेत्र अलक्षित विस्फोटनबाट प्रभावित भएका थिए । सबैभन्दा प्रभावित विकास क्षेत्र मध्य पश्चिमाञ्चल विकास क्षेत्र थियो जहाँ तीन वटा विस्फोटनको घटनामा पाँच जना सर्वसाधारण हताहत भएका थिए । सबैभन्दा प्रभावित जिल्ला

दाङ थियो जहाँ एकै घटनामा तीन जना घाइते भएका थिए । त्यसैगरी दैलेख जिल्लामा दुई वटा विस्फोटनमा दुई जना घाइते भएका थिए । मकवानपुरमा एउटा घटनामा दुई जना घाइते भएका थिए । पूर्वाञ्चलमा खोटाङ जिल्ला विस्फोटनबाट प्रभावित भएको थियो जहाँ एक जना घाइते भएका थिए । सन् २००७ को शुरुका दुई महिनामा विस्फोटनबाट प्रभावित भएका सबै जिल्लाहरु सन् २००६ मा पनि अलक्षित विस्फोटनबाट प्रभावित भएका थिए ।

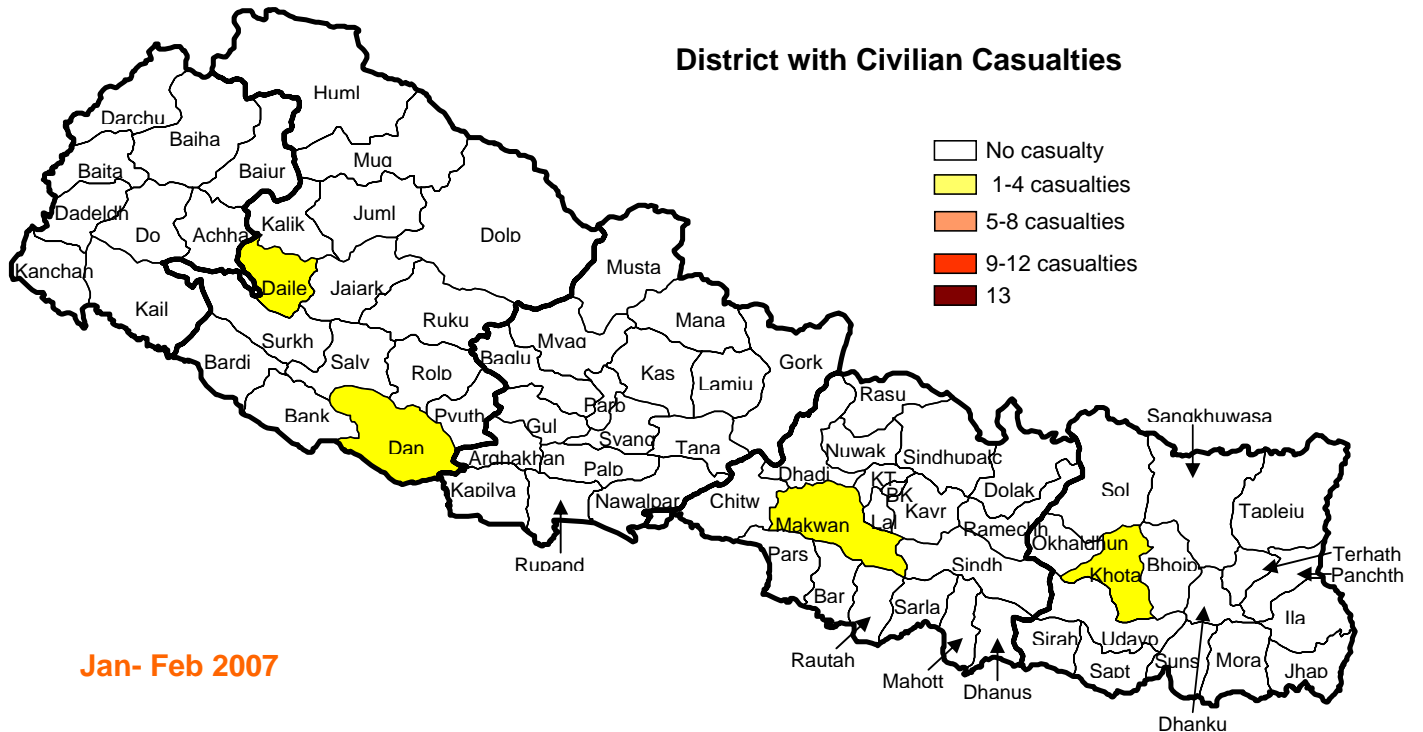

Figure 1 : Number of casualties (January/February 2007)

Table 2 : Place of incident (January/February 2007)

Place	Adult	Child	Total
Home	3	3	6
Other		2	2
Total	3	5	8

जनवरी/फेब्रुअरी २००७ को अवधिमा पनि घरमा नै सबैभन्दा बढी विस्फोटन भएको पाइयो । हताहत भएका आठ जनामध्ये छ

जना आफ्नै घर वा घरको नजिकमा विस्फोटनमा घाइते भएका थिए । दुई जना बालक नदी किनारमा भएको विस्फोटनमा घाइते भएका थिए ।

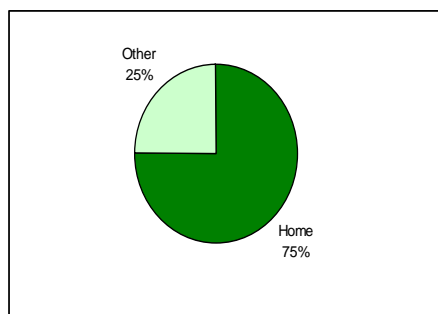

Figure 1 : Place of Incident (January/February 2007)

अलक्षित विस्फोटनका कारण

यो खण्डमा हामीले घटनामा प्रयोग भएको विस्फोटक पदार्थको प्रकार, घटना समयमा हताहत हुनेको क्रियाकलाप तथा विस्फोटन हुनुको कारण बारे जानकारी पाउने छौं ।

विस्फोटक पदार्थका प्रकार (IED, AP Mine, other ED)

Table 3 : Number of incidents and casualties by type of explosive device (January/February 2007)

Type ED	Name ED	No. of Incidents	Casualties
IED	Socket Bomb	3	4
	Sutali Bomb	1	1
	Unknown	1	3
Total		5	8

जनवरी/फेब्रुअरी २००७ मा सबै विस्फोटनका घटना घरेलु विस्फोटक पदार्थ (IED) को कारण भएको थियो जसबाट आठ जना हताहत भएका थिए । तीन वटा घटनामा सकेट बम विस्फोटन भएको थियो जसका

कारण चार जना हताहत भएका थिए । एउटा घटना सुतली बमका कारण भएको थियो भने तीन जना घाइते हुने गरी भएको अर्को एउटा घटना घरेलु विस्फोटक पदार्थ भएतापनि यसको नाम खुल्न सकेन ।

घटनाको समयमा हताहत व्यक्तिको क्रियाकलाप

विस्फोटक पदार्थ छुने/चलाउने गरेका कारण दुई जना हताहत भएका थिए । एक जना बालकले सकेट बम हातमा लिएर भुइमा फ्याँक्दा विस्फोटन भई ऊ आफै र उसको गतिविधि हेरिरहेको उसको भाइ समेत घाइते हुन पुगेका थिए ।

दुई जना विस्फोटक पदार्थलाई हिर्काउदा घाइते भएका थिए । एकजनाले विस्फोटक पदार्थ जङ्गलमा भेटाई घरमा ल्याएर खुकुरी बनाउने उद्देश्यले आरनमा पोन खोज्दा विस्फोटन भएको थियो । त्यसैगरी अर्को घटनामा पनि बालकले विस्फोटक पदार्थ जङ्गलमा भेटाएर घरमा ल्याई त्यसलाई हँसियाले हिर्काउदा विस्फोटन भएको थियो ।

एक जना बालिका गाउँको बाटोमा भेटाएको विस्फोटक पदार्थ आगोमा फ्याँक्दा विस्फोटनमा परी घाइते भएकी थिइन । उनको नजिकै रहेकी हजुरबुवा र हजुरआमा समेत विस्फोटनबाट घाइते भएकी थिइन ।

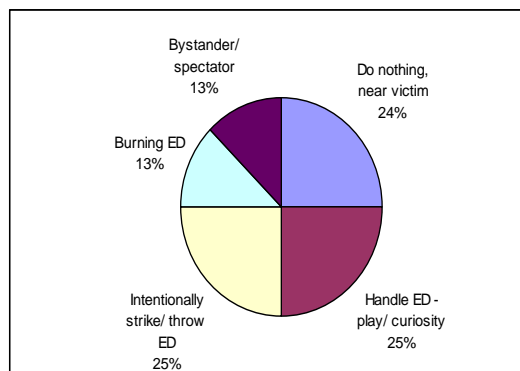

Figure 2 : Activity of the casualty at the time of incident (January/February 2007)

विस्फोटक पदार्थको सक्रियता

Table 4 : Activation of the device (January/February 2007)

Activated by	Adult	Child	Total
Victim	1	4	5
Someone	2	1	3
Total	3	5	8

हताहत हुने आठ जनामध्ये पाँच जनाले विस्फोटक पदार्थ आफैले नै सक्रिय गराएका थिए । उनीहरू मध्ये एक जना वयस्क र बाँकी चार जना बालबालिका थिए ।

तीन जना भने अरु व्यक्तिले विस्फोटक पदार्थ सक्रिय गराइदिएका कारण हताहत भएका थिए । एक जना आफ्नो दाजुले विस्फोटक पदार्थ चलाएको हेरिरहेको थियो भने अन्य दुई जना विस्फोटक पदार्थ सक्रिय गराउनेको नजिक थिए ।

Profile of the civilian casualties

गैरसैनिक पीडितको उमेर र लिंग

Table 5 : Age and Sex of Civilian Casualties (January/February 2007)

Age/ Sex	Casualties	Percentage
Boy	4	50%
Man	2	25%
Woman	1	13%
Girl	1	13%
Total	8	100%

उमेरको आधारमा यो अवधिमा १८ वर्ष मुनिका बालबालिका सबैभन्दा बढी घाइते भएको पाइयो । हताहत भएका आठ जनामध्ये पाँच जना अर्थात

६३% बालबालिका र ३७% वयस्क थिए । त्यसमध्ये

बालक चार जना (५०%) तथा बालिका एक जना (१३%) थिए । हताहत भएका मध्ये ७५% पुरुष थिए ।

विगत नौ महिना (जुन २००६) देखिको तथ्याङ्कले पुरुष त्यसमा पनि १०-१४ वर्ष उमेर समूहका बालक विस्फोटक पदार्थबाट सबैभन्दा बढी जोखिममा रहेको देखाएको छ । त्यसपछिको जोखिममा रहेको उमेर समूह १५-१९ वर्ष हो ।

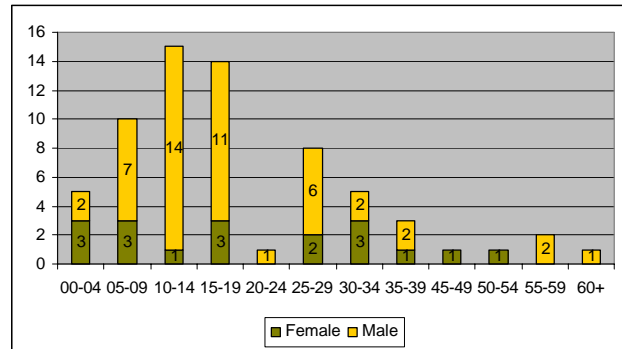

Figure 3 : Age and sex of January/February 2007

विस्फोटनमा हताहत गैरसैनिक पीडितको भाषा र शैक्षिक अवस्था

Table 6 : Literacy of casualties (January/February 2007)

Literate	Adult	Child	Total
Yes		5	5
No	3		3
Total	3	5	8

हताहत भएका सबै पाँच जना बालबालिका विद्यालय जाने गर्दथे भने सबै तीन जना वयस्क अशिक्षित थिए । पाँच जनाको मातृभाषा नेपाली थियो भने तीन जनाको मातृभाषा थारु थियो ।

गैरसैनिक पीडितको वैवाहिक स्थिति र आश्रितको संख्या

Table 7: Marital status and number of dependents (January/February 2007)

Marital	Adult	Child	Total
Unmarried		5	5
Married	3		3
Total	3	5	8

हताहत सबै बालबालिका अविवाहित थिए भने सबै वयस्क विवाहित थिए । दुई जना ८५ वर्ष र ५० वर्षका वृद्ध थिए जो आंशिक रूपमा परिवारमा आश्रित थिए । एक जना वयस्क १० जना आश्रित परिवार संख्या थियो ।

गैरसैनिक पीडितको आर्थिक अवस्था

Table 8 : Economic status of casualties (January/February 2007)

Economic Status	Adult	Child	Total
Low	2	3	5
Lowest	1	2	3
Total	3	5	8

इन्सेकका जिल्ला प्रतिनिधिहरुका अनुसार हताहत भएका सबै आर्थिक रुपमा गरिब तथा अति गरिब भएको पाइयो । घाइते भएका मध्ये केहीले गरिबीकै कारण उपचारमा समेत कठिनाई भोगेका थिए ।

गैरसैनिक पीडितको पेशा

Table 9 : Occupation of casualties (January/February 2007)

Occupation	Adult	Child	Total
Student		5	5
Farmer	2		2
Laborer	1		1
Total	3	5	8

हताहत भएका सबै बालबालिका विद्यार्थी थिए भने वयस्कहरुमध्ये दुई जना किसान र एक जना आरनको काम गर्ने मजदुर थिए ।

घटनाको परिणाम

Table 10: Consequence of the incident (January/February 2007)

Consequence	Child	Adult	Total
Injured	5	3	8
Killed			
Total	5	3	8

यो अवधिमा विस्फोटनका कारण कसैले पनि ज्यान गुमाउनु परेन । हताहत भएका सबै आठ जना घाइते भएका थिए । घाइते मध्ये केहीको हात तथा औला गुमेको थियो भने केहीको खुट्टा तथा हातमा छर्काको चोट लागेको थियो ।

चोटपटकको प्रकार

Loss of:	Other Injuries:
Eyesight 0	Head/ Neck 1
Hearing 1	0 Chest
0 Eyesight	Back 0
0 Hearing	0 Arms
Arm 0	Pelvis 0
0 Arm	Buttocks 1
Hand/ Fingers 1	Abdomen 6
Hand/ 2 Fingers	6 Legs
Above Knee 0	
0 Above Knee	
Below Knee 0	
0 Below Knee	
Foot/Toes 0	
0 Foot/Toes	

विस्फोटनमा चार जनाको हातखुट्टा अङ्गभङ्ग भएको थियो । त्यसमध्ये एकजनाको चारै वटा औला गुमेको थियो । एकजना बालकको बायाँ हात कुहिनाभन्दा तलबाट चुडिएको थियो । अर्को एक जनाको बायाँ हातका ३ वटा औला गुमेको थियो । एक जना वयस्कको दायाँ कानको श्रवण शक्ति गुमेको थियो ।

अन्य घाइतेहरुको हात, खुट्टा तथा पेटमा छर्काको चोट लागेको थियो ।

Figure 4 : Type of injuries (January/February 2007)

घटना र हताहतीको अवस्था

Table 11: Number of Casualties per Month (January, 06 to February, 07)

यस वर्षको पहिलो दुई महिनामा गत वर्षको तुलनामा विस्फोटनका घटना तथा हताहतको संख्यामा कमी आएको देखियो

Month	Incidents	Casualties
January,06	7	9
February,06	21	41
March,06	15	26
April,06	10	15
May,06	10	20
June,06	11	15
July,06	4	8
August,06	7	9
September,06	4	6
October,06	4	8
November,06	3	7
December,06	2	5
January,07	3	6
February,07	2	2
Total	103	177

। इन्सेक तथ्याङ्क संकलन प्रणाली (INSEC Surveillance System) ले पनि विस्फोटनका घटना र हताहत हुनेको संख्यामा क्रमश घट्दै आएको देखाएको छ । अधिकांश विस्फोटन छाडिएका घरेलु विस्फोटक पदार्थका कारण भएका छन् । विस्फोटन तथा हताहत हुनेको संख्या घट्दै गएको भएतापनि समस्या सकियो भन्ने निष्कर्ष निकाल्न सकिदैन । यस समस्याप्रति संवेदनशिल भई समयमा नै सचेत हुनु पर्ने तथा पीडितहरूलाई सकेसम्म सहायता प्रदान गर्नुपर्दछ ।

युद्धविराम तथा दीर्घकालिन शान्ति सम्झौता सम्पन्न भएतापनि निर्दोष सर्वसाधारण घाइते तथा मर्ने क्रम रोकिएको छैन । यो वर्षको जनवरी/फेब्रुअरी महिनामा गत वर्षको दाँजोमा कम विस्फोटनका घटना तथा सर्वसाधारण हताहत भए तापनि आगामि

महिनामा पनि यस्तै हुन्छ भन्न चाहिँ सकिदैन । आगामि महिनाहरूमा विस्थापित जनताहरू घर फर्कने तथा अन्य राजनीतिक एवं सामाजिक गतिविधिमा समेत वृद्धि हुदा विस्फोटनका घटना अझ बढ्न पनि सक्दछ ।

दुवै सेनाले जनाएको प्रतिवद्धता दृढताका साथ पालना गर्ने तथा जोखिममा रहेको जनसंख्यालाई प्रभावकारी माइन न्यूनिकरण शिक्षा दिनको लागि विस्फोटक पदार्थ हटाउने तथा नष्ट गर्ने कार्यको प्रभावकारी योजना तथा कार्यान्वयन गरे मात्र आगामी वर्षमा बेवारिसे विस्फोटक पदार्थको संख्या तथा यसबाट हुने सर्वसाधारण हताहतमा कमी आउन सक्दछ ।

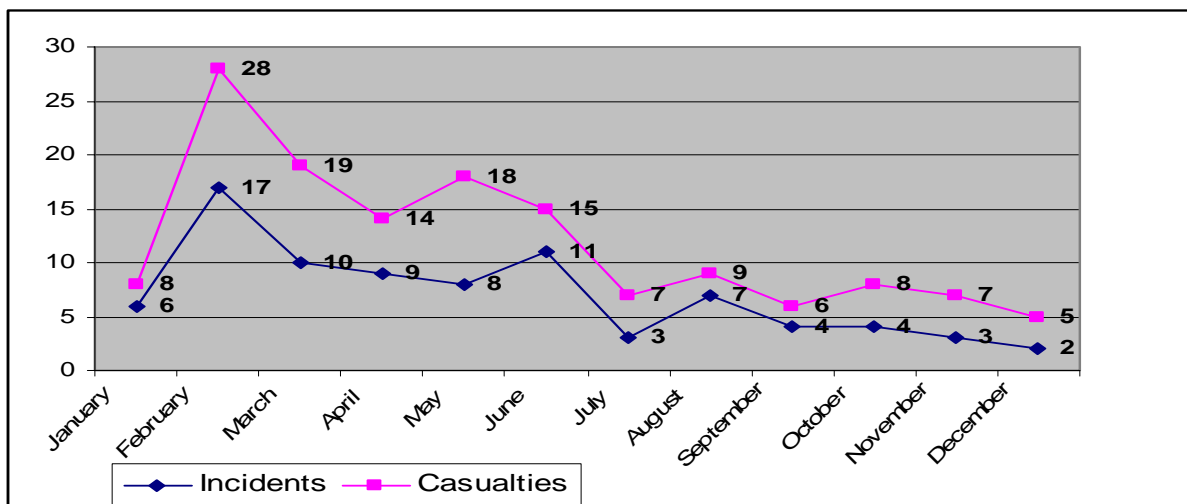

Figure 5 : Number of Incidents and Casualties (Jan 06-Feb 07)

जनवरी २००६ देखि मे २००६ सम्मको तथ्याङ्क सञ्चार माध्यमको अनुगमनमा आधारित छ भने जुन २००६ देखिको तथ्याङ्क इन्सेक अनुगमन प्रणाली (INSEC Surveillance System) मा आधारित छ ।